

ΙΙΙ. ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ ΑΝΤΙΓΟΝΗ - ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

ΜΕΡΟΣ Β΄

1. Στίχοι 635-680

1.1. Ερμηνευτικές ερωτήσεις ανοικτού τύπου

(ανάπτυξης και σύντομης απάντησης)

1. Οι πρώτες λέξεις των στίχων 635 και 637 είναι *πάτερ και ἐμοί*. Για ποιο λόγο νομίζετε ότι ο Αίμων προτάσσει στο λόγο του τις συγκεκριμένες λέξεις;
2. *σοῦ καλῶς ἠγουμένου* (638): Να αναφέρετε και να αιτιολογήσετε τον υπαινιγμό του Αίμονα προς τον Κρέοντα.
3. *Ἄλλ' ὄν πόλις στήσειε, τοῦδε χρῆ κλύειν // καὶ σμικρὰ καὶ δίκαια καὶ τᾶναντία* (666-667): Πώς κρίνετε την άποψη που διατυπώνει ο Κρέων στους παραπάνω στίχους; Πιστεύετε ότι η θέση του βρίσκει σύμφωνους τους συμπολίτες του; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.
4. Οι θέσεις που διατυπώνει ο Κρέων στους στίχους 639-647 για τις σχέσεις γονέων-παιδιών, πιστεύετε ότι είναι αποδεκτές από το αθηναϊκό κοινό εκείνης της εποχής; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.
5. Ποιες είναι οι θέσεις του Κρέοντα για τη συμπεριφορά των παιδιών προς τους γονείς τους; Πιστεύετε πως μπορούν να βρουν ανταπόκριση στην εποχή μας;
6. Ποια ήταν η αναμενόμενη συμπεριφορά του Αίμονα προς τον πατέρα του, σύμφωνα με τις αντιλήψεις που ίσχυαν στην εποχή του ποιητή;
7. Ποια ηθική αρχή των αρχαίων Ελλήνων μπορείτε να αναγνωρίσετε στους στίχους 643-644;
8. Στους στίχους 663-665 ο Σοφοκλής παρουσιάζει τον Κρέοντα να παρερμηνεύει τον απώτερο στόχο της πράξης της Αντιγόνης. Από ποιες λέξεις φαίνεται αυτό;
9. Να αναλύσετε δύο θέσεις του Κρέοντα που έχουν διαχρονικό χαρακτήρα.

10. Να χωρίσετε σε θεματικές ενότητες το λόγο του Κρέοντα και να δώσετε με συντομία το περιεχόμενο καθεμιάς.
11. Να αναφέρετε το επιχείρημα που προβάλλει ο Κρέων στους στίχους 659-660, για να νομιμοποιήσει και να υποστηρίξει ηθικά την απόφασή του να θανατώσει την Αντιγόνη.
12. Ποια επιχειρήματα χρησιμοποιεί ο Κρέων στους στίχους 653-665 για να υποστηρίξει την απόφασή του για την Αντιγόνη; Είναι, κατά τη γνώμη σας, πειστική; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.
13. Προωθείται ή όχι η εξέλιξη του μύθου στην ενότητα αυτή; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας αξιοποιώντας τις πληροφορίες του κειμένου.
14. Ποιες είναι οι συνέπειες της ανυπακοής στους νόμους κατά τον Κρέοντα και ποια είναι τα αποτελέσματα της πειθαρχίας (675-676);
15. Να αναλύσετε το συμπέρασμα που διατυπώνει ο Κρέων στους στίχους 677-678 και να αναφέρετε τη δική σας άποψη γι' αυτό.

1.2. Ερμηνευτικές ερωτήσεις συνδυασμού ανοικτού και κλειστού τύπου

1. Με ποιο ύφος απευθύνεται ο Αίμων προς τον πατέρα του στους στίχους 637-638; Να σημειώσετε στο αντίστοιχο τετράγωνο τις ορθές απαντήσεις και να αιτιολογήσετε δύο από αυτές.

α. υπάκουο	☐	δ. ειρωνικό	☐
β. συμβιβαστικό	☐	ε. φιλικό	☐
γ. επιθετικό	☐		

2. Με ποιο ύφος απευθύνεται ο Κρέων προς τον Αίμονα στους στίχους 639-654; Να σημειώσετε στο αντίστοιχο τετράγωνο τις ορθές απαντήσεις και να αιτιολογήσετε δύο από αυτές.

α. παραινετικό	☐	δ. δραματικό	☐	ζ. συμβιβαστικό	☐
β. ήπιο	☐	ε. επιβλητικό	☐	η. γνωμολογικό	☐
γ. ενδοτικό	☐	στ. επιθετικό	☐		

3. Α. Ποιο από τα παρακάτω στοιχεία νομίζετε ότι αναγνωρίζει ο Κρέων (639-647) στα λόγια του Αίμονα;

- α) οργή
 β) υπακοή
 γ) υστεροβουλία
 δ) ειρωνεία

Β. Να αιτιολογήσετε την επιλογή σας.

1.3. Γραμματικές ασκήσεις

1. α) *εἰμί, ἀξιόσεται, ἐφέψομαι*: Να γράψετε το β' ενικό και πληθυντικό πρόσωπο της ευκτικής ενεστώτα.

β) *ἔχων, ἡγουμένον*: Να κλιθούν οι μετοχές στο γένος που βρίσκονται.

2. Να κλιθούν τα ουσιαστικά στον αριθμό που βρίσκονται:

	Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός	
Ονομ.				
Γεν.		<i>τῷ χειμῶνι</i>		
Δοτ.			<i>τοῖς δόμοις</i>	
Αιτιατ.				<i>τάς γνώμας</i>
Κλητ.	<i>ὦ πάτερ</i>			

3. Να συμπληρώσετε τον πίνακα:

Ενικός αριθμός				
Ονομ.	<i>ὅστις</i>			
Γεν.				
Δοτ.				
Αιτιατ.		<i>τοῦτον</i>	<i>τοῦτο</i>	<i>ὅν</i>
Κλητ.	-		-	-

4. Να μεταφέρετε τις επόμενες προτάσεις από τον ενικό στον πληθυντικό αριθμό:

α) *ψυχρὸν παραγάλλισμα τοῦτο γίνεται*.....

β) *τί γὰρ γένοιτ' ἂν ἔλκος μείζων ἢ φίλος κακός*.....

γ) *ὅστις ἔστ' ἀνὴρ χρηστός*.....

δ) *καὶ τοῦτον γὰρ τὸν ἄνδρα θαρροσίην ἐγώ*.....

5. Να συμπληρώσετε τους πίνακες:

Ενικός αριθμός				
Ονομ.			ὁ	μείζων
Γεν.				
Δοτ.				
Αιτιατ.	τὸν	ψευδῆ		
Κλητ.				

Πληθυντικός αριθμός				
Ονομ.			τὰ	ἄκοσμα
Γεν.				
Δοτ.				
Αιτιατ.	τάς	χρηστάς		
Κλητ.				

6. *εἶμί, εἴποις, ἔχειν, ἐκβάλῃς, ἄρχειν, θρέψω*: Να γράψετε το β' και γ' ενικό και πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής και ευκτικής ενεστώτα της ίδιας φωνής.

1.3. Συντακτικές ασκήσεις

1. Να συνδέσετε τις λέξεις της στήλης Α με τη συντακτική θέση που τους αντιστοιχεί, όπως δίνεται στη στήλη Β.

A	B
ξύνευνος (651)	υποκείμενο στο <i>γίγνεται</i> επεξήγηση στο <i>τούτο</i> αντικείμενο στο <i>γίγνεται</i>
γυνή (651)	κατηγορούμενο στο <i>γυνή</i> επιθ. προσδ. στο <i>γυνή</i> κατηγορούμενο στο <i>παῖδα</i>
δυσμενῆ (653)	επεξήγηση στο <i>γυνή</i> υποκείμενο στο <i>νυμφεύειν</i> επιθ. προσδιορ. στο <i>παῖδα</i>

2. Να συμπληρώσετε τις προτάσεις ώστε να χαρακτηρίζεται η συντακτική θέση των λέξεων που δίνονται:

ἀπιστήσασαν (656): Είναι ..... μετοχή, εξαρτάται από το .....

ὄν (662): Είναι ..... μετοχή, εξαρτάται από το .....

3. Ἐπεὶ γὰρ αὐτήν εἶλον ἐμφανῶς ἐγὼ // πόλεως ἀπιστήσασαν ἐκ πάσης μόνην, // ψευδῆ γ' ἑμαυτὸν οὐ καταστήσω πόλει, // ἀλλὰ κτενῶ (655-658).

α) Να χωρίσετε την περίοδο σε προτάσεις.

- β) Να συνδέσετε τις λέξεις της στήλης Α με τη συντακτική θέση που τους αντιστοιχεί, όπως δίνεται στη στήλη Β. Δύο στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
<i>ἐμφανῶς</i>	κατηγορηματικός προσδιορισμός στο <i>αὐτήν</i>
<i>ἑμαυτόν</i>	επιρρηματικός προσδιορισμός του σκοπού έμμεσο αντικείμενο στο <i>οὐ καταστήσω</i>
<i>ψευδῆ</i>	επιρρηματικός προσδιορισμός τρόπου
<i>πόλει</i>	επιθετικός προσδιορισμός στο <i>ἑμαυτόν</i>
<i>μόνην</i>	κατηγορούμενο στο <i>ἑμαυτόν</i> άμεσο αντικείμενο στο <i>οὐ καταστήσω</i>

4. Ὅστις δ' ὑπερβὰς ἢ νόμους βιάζεται // ἢ τοῦπιτάσσειν τοῖς κρατύνουσιν νοεῖ, // οὐκ ἔστ' ἐπαίνου τοῦτον ἐξ ἑμοῦ τυχεῖν (663-665):
 α) Να χωρίσετε την περίοδο σε προτάσεις και να χαρακτηρίσετε τον τρόπο σύνδεσης των δευτερευουσών προτάσεων μεταξύ τους.
 β) Να αναγνωρίσετε τη συντακτική θέση των υπογραμμισμένων λέξεων.
5. τῶν δ' ὀρθομένων // σώζει τὰ πολλὰ σώμαθ' ἢ πειθαρχία (675-676)
 τί γὰρ γένοιτ' ἂν ἔλκος μείζον (651-652)
 ἢδ' ἀναστάτους // οἴκους τίθησιν (673-674):
 α) Να γράψετε τις λέξεις που έχουν θέση αντικειμένου και τους ρηματικούς τύπους στους οποίους αναφέρονται.
 β) Να γράψετε τις λέξεις που έχουν θέση ονοματικού ομοιόπτωτου προσδιορισμού και τις λέξεις στις οποίες αναφέρονται.
 γ) Να γράψετε τις λέξεις που έχουν θέση κατηγορουμένου και τις λέξεις στις οποίες αποδίδονται.

1.4. Λεξιλογικές - Σημασιολογικές ασκήσεις

1. Να γράψετε δύο παράγωγες λέξεις της νέας ελληνικής (απλές ή σύνθετες) για καθένα από τα επόμενα ρήματα:

(ἐκ)βάλλω		
τρέφω		
ἀξιούμαι		
ἄρχομαι		

2. (ἐφ)-ὑμνείτω: Να γράψετε δύο λέξεις ετυμολογικά συγγενείς με το ρηματικό τύπο ὑμνείτω, που επιβιώνουν στη νέα ελληνική, και να σχηματίσετε αντίστοιχες προτάσεις.
3. Να γράψετε στην ονομαστική ενικού τα σύνθετα ουσιαστικά και επίθετα του κειμένου που έχουν ως α' συνθετικό πρόθεση και να δώσετε τη σημασία τους στη νέα ελληνική.
4. τροπή: Να συνθέσετε τη λέξη με τις προθέσεις *ανά, μετά, επί, περί, εκ, προ, υπό, παρά + εκ* και να γράψετε για κάθε περίπτωση μία σύντομη πρόταση στη νέα ελληνική.